

Utkast till Lagrådsremiss

Tillfälliga åtgärder för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Spridningen av det virus som orsakar covid-19 medför inte bara humanitära konsekvenser, utan påverkar även näringslivet och föreningslivet. Regeringen har redan vidtagit ett stort antal åtgärder för att motverka smittspridningen och mildra dess ekonomiska konsekvenser.

En konsekvens av smittspridningen är att det blir svårare för aktieägare och föreningsmedlemmar att delta i de kommande årsstämmorna, som för det stora flertalet bolag och föreningar ska genomföras de närmaste månaderna. I utkastet till lagrådsremiss lämnas därför förslag som ska underlätta för bolag och föreningar att genomföra stämmorna på ett sådant sätt att risken för spridning av viruset minimeras.

Förslagen innebär att det ska införas en ny lag med tillfälliga bestämmelser som utökar möjligheten till fullmaktsinsamling, post-röstning och deltagande genom ombud vid bolags- och föreningsstämmor. Bestämmelserna möjliggör att antalet deltagare som närvarar personligen vid stämman kan hållas nere, samtidigt som aktieägarna och medlemmarna får ett så stort inflytande som möjligt under de rådande omständigheterna.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 15 april 2020 och upphöra att gälla vid utgången av 2020.

Innehållsförteckning

1	Förslag till lag om tillfälliga åtgärder för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor	3
2	Ärendet och dess beredning	6
3	Smittspridningen påverkar möjligheten att delta i stämmor	6
4	Tillfälliga åtgärder avseende bolags- och föreningsstämmor.....	7
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	11
6	Konsekvenser.....	12
7	Författningskommentar.....	13

1 Förslag till lag om tillfälliga åtgärder för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens innehåll och syfte

1 § Denna lag innehåller undantag från vissa bestämmelser om deltagande i bolagsstämmor, föreningsstämmor och sparbanksstämmor i aktiebolagslagen (2005:551), lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, bostadsrättslagen (1991:614), lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt, lagen (1995:1570) om medlemsbanker och sparbankslagen (1987:619).

Lagen syftar till att underlätta genomförandet av bolags-, förenings- och sparbanksstämmor på ett sådant sätt att risken för spridning av det virus som orsakar covid-19 minimeras.

Insamling av fullmakter och poströstning i aktiebolag

2 § Trots 7 kap. 4 § första stycket, 24 § tredje stycket, 56 c § och 63 § andra stycket aktiebolagslagen (2005:551) får styrelsen i ett aktiebolag inför en viss bolagsstämma besluta om insamling av fullmakter, även om det inte anges i bolagsordningen och utan att det anges i kallelsen till stämman.

Vid insamling av fullmakter med stöd av första stycket får det fullmaktsformulär som anges i 7 kap. 4 § andra stycket aktiebolagslagen i stället tillhandahållas aktieägarna genom att publiceras på bolagets webbplats tillsammans med den information som anges i 7 kap. 24 § tredje stycket i den lagen. Formuläret och informationen ska då hållas tillgängliga på webbplatsen under minst en vecka närmast före stämman.

I stället för att publiceras på bolagets webbplats får formuläret och informationen tillhandahållas aktieägarna genom att senast en vecka före stämman lämnas till dem på det sätt som bolaget annars använder för att lämna information till aktieägarna.

3 § Trots 7 kap. 4 a § första stycket, 24 § tredje stycket, 56 c § och 63 § andra stycket aktiebolagslagen (2005:551) får styrelsen i ett aktiebolag inför en viss bolagsstämma besluta att aktieägarna före stämman ska kunna utöva sin rösträtt per post, även om det inte anges i bolagsordningen och utan att det anges i kallelsen till stämman.

Vid poströstning med stöd av första stycket får det formulär som anges i 7 kap. 4 a § andra stycket aktiebolagslagen i stället tillhandahållas aktieägarna genom att publiceras på bolagets webbplats tillsammans med den information som anges i 7 kap. 24 § tredje stycket i den lagen. Formuläret och informationen ska då hållas tillgängliga på webbplatsen under minst en vecka närmast före stämman.

I stället för att publiceras på bolagets webbplats får formuläret och informationen tillhandahållas aktieägarna genom att senast en vecka före stämman lämnas till dem på det sätt som bolaget annars använder för att lämna information till aktieägarna.

Ombud och poströstning i ekonomiska föreningar i allmänhet

4 § Trots 6 kap. 4 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar och oavsett vad som anges i stadgarna, får styrelsen i en ekonomisk förening inför en viss föreningsstämma besluta att medlemmarna har rätt att anlita även ett ombud som inte ingår i den krets som anges i första stycket i den paragrafen. Trots 5 § i samma kapitel och oavsett vad som anges i stadgarna, får styrelsen också besluta att ombud vid stämman får företräda fler än tre medlemmar.

5 § Trots 6 kap. 6 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar får styrelsen i en ekonomisk förening inför en viss föreningsstämma besluta att medlemmarna före stämman ska kunna utöva sin rösträtt per post, även om det inte anges i stadgarna och utan att det anges i kallelsen till stämman.

Vid poströstning med stöd av första stycket får det formulär som anges i 6 kap. 6 § andra stycket lagen om ekonomiska föreningar i stället tillhandahållas medlemmarna genom att publiceras på föreningens webbplats tillsammans med den information som anges i den paragrafen. Formuläret och informationen ska då hållas tillgängliga på webbplatsen under minst en vecka närmast före stämman.

I stället för att publiceras på föreningens webbplats får formuläret och informationen tillhandahållas medlemmarna genom att senast en vecka före stämman lämnas till dem på det sätt som föreningen annars använder för att lämna information till medlemmarna.

Ombud och poströstning i bostadsrättsföreningar

6 § Trots 9 kap. 14 § 4 bostadsrättslagen (1991:614) och oavsett vad som anges i stadgarna, får styrelsen i en bostadsrättsförening inför en viss föreningsstämma besluta att medlemmarna har rätt att anlita även ett ombud som inte ingår i den krets som anges i den punkten och att ett ombud får företräda mer än en medlem.

7 § Trots 9 kap. 14 § 3 bostadsrättslagen (1991:614) får styrelsen i en bostadsrättsförening inför en viss föreningsstämma besluta att medlemmarna före stämman ska kunna utöva sin rösträtt per post i enlighet med 6 kap. 6 § lagen om ekonomiska föreningar och 5 § i denna lag.

Ombud och poströstning i kooperativa hyresrättsföreningar

8 § Trots 2 kap. 17 b § lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt får styrelsen i en kooperativ hyresrättsförening inför en viss föreningsstämma besluta att medlemmarna har rätt att anlita även ett ombud som inte ingår i den krets som anges i den paragrafen och att ett ombud får företräda mer än en medlem.

9 § Trots 2 kap. 17 a § lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt får styrelsen i en kooperativ hyresrättsförening inför en viss föreningsstämma besluta att medlemmarna före stämman ska kunna utöva sin rösträtt per post i enlighet med 6 kap. 6 § lagen om ekonomiska föreningar och 5 § i denna lag.

Ombud och poströstning i medlemsbanker och sparbanker

10 § Trots 7 kap. 2 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker och oavsett vad som anges i stadgarna, får styrelsen i en medlemsbank inför en viss föreningsstämma besluta att ett ombud får företräda mer än en medlem. Det som sägs i 5 § gäller även för medlemsbanker.

11 § Trots 4 kap. 13 § första stycket sparbankslagen (1987:619) får styrelsen i en sparbank inför en viss sparbanksstämma besluta att huvudmännen får utöva sin rösträtt även genom ombud eller per post i enlighet med 6 kap. 6 § lagen om ekonomiska föreningar och 5 § i denna lag.

En huvudman som utövar sin rösträtt genom ombud eller per post ska anses vara närvarande vid tillämpning av 4 kap. 14 § sparbankslagen.

Ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar

12 § Bestämmelserna i 4 och 5 §§ gäller även för ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar. Det som sägs i de paragraferna om stadgarna ska när det gäller ömsesidiga försäkringsbolag avse bolagsordningen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 15 april 2020.
 2. Lagen upphör att gälla vid utgången av 2020.

2 Ärendet och dess beredning

Svenskt Näringsliv föreslår i en skrivelse som gavs in till Justitiedepartementet den 18 mars 2020 en tillfällig lagändring för att underlätta att antalet deltagare vid bolagsstämmor minimeras (dnr Ju2020/00000/L1). Förslagen syftar till att göra det möjligt för styrelsen i ett aktiebolag att inför bolagsstämman dels besluta att bolaget ska samla in fullmakter från aktieägarna, dels besluta att aktieägare ska kunna utöva sin rösträtt per post, även om sådana möjligheter inte anges i bolagsordningen. Begäran görs mot bakgrund av spridningen av det virus som orsakar covid-19 och syftar till att motverka smittspridning, samtidigt som genomförandet av bolagsstämmorna underlättas.

Regeringskansliet har även kontaktats i frågan av företrädare för bostadsrättsföreningarna.

Detta utkast till lagrådsremiss har tagits fram i Justitiedepartementet. Förslagen i utkastet motsvarar de som lämnas i Svenskt Näringslivs skrivelse men omfattar även ekonomiska föreningar, inklusive bostadsrättsföreningar och kooperativa hyresrättsföreningar. Till följd av hänvisningar i andra lagar till de regler som gäller för aktiebolag och ekonomiska föreningar gäller förslagen även för ett flertal andra företagsformer, bl.a. företag på finansmarknaden.

3 Smittspridningen påverkar möjligheten att delta i stämmor

Spridningen av det virus som orsakar covid-19 medför inte bara humanitära konsekvenser, utan påverkar även näringslivet och föreningslivet. Regeringen har redan vidtagit ett stort antal åtgärder för att motverka smittspridningen och mildra dess ekonomiska konsekvenser.

Regeringen föreskrev exempelvis den 11 mars 2020 att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 500 deltagare tills vidare inte får hållas inom Sverige (förordningen [2020:114] om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar). En bolags- eller föreningsstämma kan omfattas av förbudet främst om den genomförs på ett sådant sätt att det s.k. allmänhetskravet i 2 kap. 1 § tredje stycket ordningslagen (1993:1617) är uppfyllt. Det skulle t.ex. kunna handla om att stämman hålls öppen för allmänheten. Både bolags- och föreningsstämmor torde dock i praktiken kunna genomföras på ett sådant sätt att de inte omfattas av förbudet mot större allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

Smittspridningen försvårar emellertid för bolag och föreningar att följa gällande regler om företagets interna organisation. Aktieägares och medlemmars möjlighet att delta i stämmor kringskärs av olika skäl. Det kan t.ex. handla om att de befinner sig i karantän eller att de tillhör en riskgrupp för covid-19 och att de därför bör undvika sociala kontakter. Vidare kan aktieägare och medlemmar vara förhindrade att resa till den ort där stämman hålls på grund av interna riktlinjer för anställda hos

institutionella ägare eller på grund av resebegränsningar som har införts både i Sverige och utomlands.

En bolags- eller föreningsstämma kan i och för sig hållas som en skrivbordsstämma ("per capsulam"). Det innebär att beslutet på stämman fattas utan att aktieägarna eller medlemmarna träffas fysiskt vid ett sammanträde. Beslutet ska dokumenteras skriftligt i ett stämmoprotokoll och alla som har haft rätt att delta i beslutet (typiskt sett samtliga aktieägare eller medlemmar) måste skriva under det. Av förklarliga skäl lämpar sig detta bäst för enkla och enhälliga beslut i mindre bolag och föreningar. Det är inte ett tillgängligt alternativ för större bolag och föreningar.

Kravet på att bolags- eller föreningsstämman ska hållas på en viss ort medför att stämman inte kan hållas enbart genom elektronisk uppkoppling mellan aktieägarna eller medlemmarna ("stämma on-line"), annat än om samtliga aktieägare eller medlemmar går med på det (se prop. 2004/05:85 s. 303 och 2015/16:4 s. 148). Det är däremot möjligt att hålla stämman som en s.k. hybridstämma, där stämman leds från en viss lokal men där aktieägarna eller medlemmarna kan delta och rösta på distans. Detta kan vara ett alternativ för vissa bolag och föreningar. Men som Svenskt Näringsliv anför i sin skrivelse är en sådan lösning förenad med tekniska och juridiska svårigheter, som medför att den inte är ett alternativ för det absoluta flertalet företag (se vidare i avsnitt 4).

För att risken för smittspridning ska minimeras och för att de kommande bolags- och föreningsstämmorna ska kunna genomföras med så stort inflytande för aktieägare och medlemmar som möjligt under de rådande omständigheterna, krävs det att särskilda lagstiftningsåtgärder vidtas.

4 Tillfälliga åtgärder avseende bolags- och föreningsstämmor

Förslag: Det ska införas tillfälliga möjligheter för styrelsen i ett aktiebolag att dels besluta om insamling av fullmakter inför bolagsstämman, dels besluta att aktieägare ska kunna utöva sin rösträtt genom poströstning, även om sådana åtgärder inte har angetts i bolagsordningen.

På motsvarande sätt ska det beträffande ekonomiska föreningar, inklusive bostadsrättsföreningar och kooperativa hyresrättsföreningar, införas tillfälliga undantag från de regler som begränsar möjligheten till poströstning vid föreningsstämman, vem som får anlitas som ombud och antalet medlemmar som ett ombud får företräda.

Skälen för förslagen

Spridningen av viruset sammanfaller med den s.k. stämamosongen

Ett aktiebolag ska hålla ordinarie bolagsstämma (årsstämma) senast sex månader efter utgången av varje räkenskapsår. För många aktiebolag innebär det att årsstämman måste hållas inom de närmsta månaderna och

att den sista möjliga tidpunkten att hålla bolagsstämman riskerar att sammanfalla med det pågående utbrottet av det virus som orsakar covid-19. Detsamma gäller för ekonomiska föreningar.

I Sverige finns det omkring 1 000 aktiebolag vars aktier är spridda bland allmänheten och som därmed har ett stort antal aktieägare som ska kallas till bolagsstämman för att utöva sin rätt att besluta i bolagets angelägenheter. Även i många ekonomiska föreningar finns det ett stort antal medlemmar som ska kallas till stämman.

Det har både i Sverige och i andra länder vidtagits åtgärder för att på olika sätt motverka spridningen av viruset. Gemensamt för många av åtgärderna är att de syftar till att begränsa antalet människor som möts på en och samma plats. I både näringslivet och föreningslivet finns det en stark vilja att delta i samhällets insatser för att begränsa smittspridningen. Det är viktigt att den viljan tas till vara och att lagregler som motverkar sådana insatser ses över.

Många aktieägare och föreningsmedlemmar kan i praktiken vara förhindrade att delta personligen vid stämman eller annars välja att avstå från att delta eftersom de befinner sig i en riskgrupp. För att sådana aktieägare och medlemmar ska ha förutsättningar att utöva sina rättigheter och för att motverka ytterligare smittspridning är det angeläget att bolags- och föreningsstämmorna kan arrangeras på ett sådant sätt att antalet deltagare som närvarar personligen om möjligt kan hållas nere.

Vilka alternativ finns?

Som nämns i avsnitt 3 kan det i mindre aktiebolag och ekonomiska föreningar vara möjligt att hålla en stämma i pappersform, utan ett fysiskt sammanträde. I ett antal bolag och föreningar kan det också vara möjligt att hålla stämman delvis på distans. Som Svenskt Näringsliv pekar på i sin skrivelse finns det emellertid både tekniska och juridiska svårigheter att arrangera stämman på ett sådant sätt att ett stort antal aktieägare kan delta på distans var och en för sig. Till exempel torde en förutsättning för ett sådant arrangemang vara att stämman är öppen även för andra än aktieägarna (se prop. 2004/05:85 s. 301 f.). Det är dessutom inte realistiskt att tro att de tekniska möjligheterna kan göras tillgängliga för mer än ett fåtal företag under den korta tid som återstår innan flertalet av årsstämmorna måste genomföras. Att utvidga möjligheten att hålla stämmor på distans är därför inte en tänkbar lösning.

Ett annat alternativ skulle kunna vara att göra det möjligt att skjuta upp årsstämmorna till en tidpunkt då smittspridningen inte längre utgör ett hinder. En nackdel med en sådan lösning är att det i dagsläget inte går att förutse när den tidpunkten infaller. Det går därför inte att avgöra hur länge årsstämmorna skulle behöva skjutas upp. Vid årsstämmorna fattas dessutom beslut i flera viktiga frågor, som t.ex. fastställelse av resultat- och balansräkning, vinstutdelning och ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och den verkställande direktören. Även frågor om val av styrelseledamöter och revisor behandlas ofta på årsstämmorna. Att göra det möjligt att skjuta upp årsstämmorna är därför inte en åtgärd som kan genomföras på den korta tid som nu står till buds. Detta hindrar givetvis inte bolag och föreningar från att hålla årsstämman så sent som möjligt

inom gällande tidsfrister, vilket i de flest fall innebär att stämman ska hållas senast den 30 juni 2020.

Sammantaget är den lämpligaste lagstiftningsåtgärd som nu kan vidtas på området att underlätta för bolag och föreningar att genomföra stämmorna inom gällande tidsfrister.

Det behövs utökade möjligheter till insamling av fullmakter och poströstning vid bolagsstämmor

En aktieägare som inte är personligen närvarande vid bolagsstämman får utöva sin rätt vid stämman genom ett ombud med skriftlig fullmakt. Aktieägarens rätt att låta sig representeras genom ombud är ovillkorlig och får inte begränsas i bolagsordningen. I den uppkomna situationen kan det emellertid förväntas vara svårt för många småsparare att anlita ett eget ombud som kan närvara vid stämman i deras ställe. Om flertalet aktieägare skulle välja att anlita varsitt ombud, skulle antalet närvarande personer vid bolagsstämman inte heller minskas. Det torde i många fall inte finnas praktiska förutsättningar att utan hjälp av bolaget organisera en allmänt tillgänglig funktion, där ett och samma ombud företräder ett stort antal aktieägare enligt deras enskilda instruktioner.

Huvudregeln enligt aktiebolagslagen (2005:551) är emellertid att fullmakter inte får samlas in av bolaget. Om det anges i bolagsordningen får dock bolaget i samband med kallelse till bolagsstämman samla in fullmakter med hjälp av fullmaktsformulär. Ett sådant formulär kan användas för att ge den person som anges i formuläret i uppdrag att företräda aktieägare vid bolagsstämman i de frågor som anges i formuläret (se 7 kap. 4 § aktiebolagslagen). Regleringen har sin bakgrund i att fullmaktsinsamlingar från styrelsens sida i praktiken sker med utnyttjande av bolagets adressregister och övriga resurser, vilket kan ge styrelsen ett övertag i förhållande till aktieägare som, eventuellt i opposition mot styrelsen, vill organisera en egen fullmaktsinsamling (se bl.a. prop. 1997/98:99 s. 112 f.).

Även poströstning förutsätter att bolaget har tagit in en särskild bestämmelse i bolagsordningen om att aktieägarna alltid får utöva sin rösträtt genom att poströsta eller att styrelsen anförtros att inför varje bolagsstämma ta ställning till om den möjligheten ska erbjudas aktieägarna (se 7 kap. 4 a § aktiebolagslagen).

Om fullmaktsinsamling eller poströstning är tillåtet enligt bolagsordningen, står det aktieägaren fritt att välja om han eller hon vill använda denna möjlighet för att utöva sin rösträtt. Aktieägaren kan i stället välja att delta personligen vid stämman eller att välja ett annat ombud än det som anges i fullmaktsformuläret

I praktiken har mycket få aktiebolag tagit in bestämmelser som möjliggör fullmaktsinsamling eller poströstning i sina bolagsordningar. Även om detta i vissa fall återspeglar medvetna ställningstaganden från aktieägarnas sida, är det troligt att avsaknaden av sådana bestämmelser ofta beror på att möjligheten inte närmare har övervägts eller i vart fall inte har underställts stämman för prövning. Under alla förhållanden har bolagen och aktieägarna knappast kunnat förutse den nu uppkomna situationen, med spridningen av det virus som orsakar covid-19 och de

förändrade förutsättningar som det innebär för människor att samlas, eller haft detta i åtanke vid utformningen av sina bolagsordningar.

I det rådande läget är det av stor betydelse att aktiebolagen ges förutsättningar att genomföra bolagsstämmorna på ett sådant sätt att risken för smittspridning bland aktieägarna och andra minimeras och att de aktieägare som inte kan eller vill närvara personligen vid stämman ges möjlighet att utöva sin rösträtt. Det bör därför tillfälligt införas undantag från bestämmelserna om att fullmaktsinsamling och poströstning endast får ske om det har angetts i bolagsordningen. Undantagen bör tas in i en särskild lag.

Motsvarande möjligheter bör finnas även vid föreningsstämmor

Till skillnad från aktiebolagslagen innehåller lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar inte några begränsningar eller andra regler i fråga om föreningens möjligheter att samla in fullmakter. Ekonomiska föreningar har alltså redan möjlighet att genomföra en fullmaktsinsamling inför stämman (se SOU 2009:37 s. 133). En sådan insamling skulle exempelvis kunna ske på ett sätt som motsvarar det som är föreskrivet för aktiebolag.

Det finns emellertid andra i lag angivna begränsningar när det gäller möjligheterna för medlemmar att närvara vid föreningsstämman genom ombud eller att utöva sin rösträtt genom poströstning. För poströstning i ekonomiska föreningar i allmänhet krävs det t.ex. att en sådan möjlighet framgår av stadgarna (se 6 kap. 6 § lagen om ekonomiska föreningar). I bostadsrättsföreningar och kooperativa hyresrättsföreningar finns det inte någon möjlighet till poströstning (se 9 kap. 14 § bostadsrättslagen [1991:614] respektive 2 kap. 17 a § lagen [2002:93] om kooperativ hyresrätt, jfr prop. 2015/16:4 s. 184 f.). För samtliga dessa typer av föreningar är det också vanligt med begränsningar i fråga om vem som får anlitas som ombud och antalet medlemmar som ett ombud får företräda (jfr 6 kap. 4 och 5 §§ lagen om ekonomiska föreningar, 9 kap. 14 § bostadsrättslagen och 2 kap. 17 b § lagen om kooperativ hyresrätt).

De skäl som anförs ovan för att bolagsstämmor måste kunna genomföras på ett sådant sätt att risken för smittspridning kan minskas, gör sig lika starkt gällande även i fråga om föreningsstämmor. I den särskilda lagen bör det därför beträffande föreningsstämmor tas in en möjlighet till tillfälliga undantag från de regler som begränsar möjligheten till poströstning och möjligheten att delta vid stämman genom ombud.

Även andra associationsformer berörs av de utökade möjligheterna

Genom hänvisningar i annan lagstiftning till de regler som gäller för aktiebolag och ekonomiska föreningar kommer de tillfälliga åtgärder som nu föreslås att vara tillgängliga även för ett flertal andra företagsformer, som t.ex. bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, kreditmarknadsföreningar och försäkringsaktiebolag. På grund av lagstiftningstekniken i vissa av lagarna på det finansiella området krävs en särskild reglering för ömsesidiga försäkringsbolag, försäkringsföreningar, medlemsbanker och sparbanker.

Även när det gäller ömsesidiga tjänstepensionsföretag och tjänstepensionsföreningar skulle, på grund av lagstiftningstekniken i lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag, en särskild reglering krävas för att

de ska kunna använda sig av de tillfälliga åtgärderna. Det finns dock inte något behov en sådan särskild reglering, eftersom det under den tid som de tillfälliga åtgärderna föreslås gälla inte torde finnas några ömsesidiga tjänstepensionsbolag eller tjänstepensionsföreningar. De första tillstånden enligt lagen om tjänstepensionsföretag förväntas bli meddelade först i anslutning till årsskiftet 2020/2021.

När det gäller de understödsföreningar som enligt 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043) tillämpar den upphävda lagen (1972:262) om understödsföreningar, görs bedömningen att det inte är möjligt att införa några tillfälliga åtgärder motsvarande det som i övrigt föreslås. Ett sådant införande skulle nämligen innebära att ändringar gjordes i en upphävd lag.

För ideella föreningar finns det inte någon lagreglering i fråga om när en föreningsstämma ska hållas eller om hur stämman ska genomföras. Det finns följaktligen inte heller några lagstadgade begränsningar i fråga om t.ex. möjligheten till poströstning eller att delta vid stämman genom ombud. Några lagstiftningsåtgärder behövs därmed inte för ideella föreningar.

Åtgärder vidtas även i andra länder

De problem som spridningen av det virus som orsakar covid-19 skapar för bolag och föreningar att hålla stämma är givetvis inte unika för Sverige. Situationen är likartad i en rad andra länder och tillfälliga lagändringar har genomförts eller är under beredning i våra nordiska grannländer (Danmark, Finland och Norge), men också i exempelvis Frankrike, Italien, Spanien, Tyskland och Österrike.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Den nya lagen ska träda i kraft den 15 april 2020 och upphöra att gälla vid utgången av 2020.

Skälen för förslaget: Det är av stor betydelse att bolags- och föreningsstämmor i det rådande läget kan genomföras på ett sådant sätt att risken för smittspridning minskas. Eftersom de allra flesta aktiebolag och ekonomiska föreningar måste hålla sin årsstämma under de närmaste månaderna, behöver den nya lagen träda i kraft så snart som möjligt. Om åtgärderna fördröjs riskerar de att förlora sin betydelse. Lagen bör därför träda i kraft redan den 15 april 2020.

Eftersom det i nuläget inte är möjligt att bedöma hur länge utbrottet av det virus som orsakar covid-19 kommer att pågå och hur länge åtgärder för att motverka dess spridning behöver bestå, bör det tas höjd för att lagen kan behöva tillämpas fram till årsskiftet. Inget hindrar att lagen upphävs dessförinnan om det bedöms möjligt.

Det behövs inte några särskilda övergångsbestämmelser.

6 Konsekvenser

Konsekvenser för företag och enskilda

Förslagen underlättar för bl.a. aktiebolag och ekonomiska föreningar att genomföra bolags- och föreningsstämmor på ett sådant sätt att risken för spridning av det virus som orsakar covid-19 kan minimeras. De alternativa åtgärder som uppnår samma resultat är inte genomförbara på den korta tid som är tillgänglig (se avsnitt 4).

De bolag och föreningar som väljer att genomföra fullmaktsinsamling eller poströstning drabbas av en kostnad för detta. Den kostnaden är dock sannolikt lägre än kostnaden för andra åtgärder som företagen annars hade behövt vidta för att motverka smittspridning vid stämman. Förslagen kan på så sätt bidra till att begränsa vissa av bolagens och föreningarnas kostnader för att under rådande förhållanden arrangera och genomföra stämman.

Förslagen underlättar också för de medlemmar och aktieägare som under rådande förhållanden inte kan eller vill närvara personligen vid stämman att utöva sin rösträtt. Genom att inte närvara har de emellertid inte möjlighet att utöva sin rätt att vid stämman begära upplysningar från styrelsen och den verkställande direktören. En omfattande poströstning eller röstning genom ombud kan också innebära att stämmans funktion som mötes- och diskussionsforum minskar. Under förutsättningarna framstår detta som acceptabelt.

Förslaget bedöms medföra ett behov av informationsinsatser från bl.a. näringslivs- och bostadsrättsorganisationer.

Konsekvenser för staten och kommunerna

Förslagen medför ett behov av informationsinsatser från Bolagsverket. Kostnaden för detta kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslagen bedöms inte heller i övrigt medföra några större kostnader för myndigheterna. De får inga statsfinansiella konsekvenser.

Förslagen kan inte antas få några konsekvenser för det kommunala självstyret.

Övrigt

Förslagen får inga konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.

Förslagen är i allt väsentligt förenliga med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Av artikel 5.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/36/EG av den 11 juli 2007 om utnyttjande av vissa av aktieägares rättigheter i börsnoterade företag följer dock att ett publikt aktiebolag, vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES, i förekommande fall ska tillhandahålla aktieägarna de formulär som ska användas vid röstning med fullmakt eller per post senast tre veckor före stämman. Förslagen i detta utkast till lagrådsremiss innebär att den tiden minskas till en vecka. Under rådande förhållanden är detta tillfälliga avsteg från direktivets ordalydelse emellertid motiverat.

7 Författningskommentar

Förslaget till lag om tillfälliga åtgärder för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor

Lagens innehåll och syfte

1 §

Paragrafen anger lagens innehåll och syfte.

Lagen innehåller tillfälliga undantag från vissa begränsningar i fråga om möjligheterna till fullmaktsinsamling, poströstning och deltagande vid stämma genom ombud. Den gäller för aktiebolag och ekonomiska föreningar, inklusive bostadsrättsföreningar och kooperativa hyresrättsföreningar, samt andra företagsformer som tillämpar reglerna för aktiebolag eller ekonomiska föreningar.

Insamling av fullmakter och poströstning i aktiebolag

2 §

Paragrafen utvidgar möjligheten till undantag från aktiebolagslagens förbud mot att fullmakter samlas in av bolaget. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Första stycket ger styrelsen möjlighet att inför en viss bolagsstämma besluta om insamling av fullmakter, även om det inte anges i bolagsordningen och utan att det anges i kallelsen till stämman.

I *andra och tredje styckena* anges på vilka sätt och vid vilken senaste tidpunkt som fullmaktsformulär och information om hur aktieägarna ska gå till väga för att utöva sin rösträtt med användning av en sådan fullmakt i sådana fall ska tillhandahållas aktieägarna.

Bolaget kan enligt bestämmelserna välja mellan att tillhandahålla formuläret och informationen på sin webbplats eller att lämna dem till aktieägarna på det sätt som bolaget annars använder för att lämna information till aktieägarna. Det kan t.ex. vara genom post eller med hjälp av elektroniska hjälpmedel. Inget hindrar att ett bolag tillhandahåller formuläret och informationen både på sin webbplats och på något annat sätt. Oavsett hur formuläret och informationen tillhandahålls ska det ske senast en vecka före stämman.

3 §

Paragrafen innebär att det inte krävs en bestämmelse i bolagsordningen för att styrelsen i ett aktiebolag ska få besluta att aktieägarna ska kunna utöva sin rösträtt genom poströstning. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Första stycket ger styrelsen möjlighet att inför en viss bolagsstämma besluta att aktieägarna ska kunna använda sig av poströstning, även om det inte anges i bolagsordningen och utan att det anges i kallelsen till stämman.

I *andra och tredje styckena* anges på vilka sätt och vid vilken senaste tidpunkt som poströstningsformulär och information om hur aktieägarna ska gå till väga för att utöva sin rösträtt genom poströstning i sådana fall ska tillhandahållas aktieägarna.

Bolaget kan enligt bestämmelserna välja mellan att tillhandahålla formuläret och informationen på sin webbplats eller att lämna dem till

aktieägarna på det sätt som bolaget annars använder för att lämna information till aktieägarna. Det kan t.ex. vara genom post eller med hjälp av elektroniska hjälpmedel. Inget hindrar att ett bolag tillhandahåller formuläret och informationen både på sin webbplats och på något annat sätt. Oavsett hur formuläret och informationen tillhandahålls ska det ske senast en vecka före stämman.

Ombud och poströstning i ekonomiska föreningar i allmänhet

4 §

Paragrafen innebär att styrelsen i en ekonomisk förening ges möjlighet att inför en viss föreningsstämma besluta om undantag från begränsningar i fråga om vem som får anlitas som ombud och hur många medlemmar ett ombud får företräda. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Styrelsen kan fatta ett beslut enligt paragrafen oavsett vilka bestämmelser om användandet av ombud som finns i stadgarna. Ett beslut kan bl.a. gå ut på att medlemmarna får anlita vilket ombud de vill, trots att stadgarna begränsar ombudskretsen till exempelvis andra medlemmar, eller att flera medlemmar får anlita samma ombud, trots att stadgarna begränsar antalet medlemmar som kan företrädas av ett ombud.

Styrelsens beslut kan fattas för att underlätta fullmaktsinsamling genom föreningen. Det kan även fattas utan samband med fullmaktsinsamling.

5 §

Paragrafen innebär att det inte krävs en bestämmelse i stadgarna för att styrelsen i en ekonomisk förening ska få besluta att medlemmarna ska kunna utöva sin rösträtt genom poströstning. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Paragrafen har en motsvarande innebörd som 3 §. För en kommentar, se den paragrafen.

Ombud och poströstning i bostadsrättsföreningar

6 §

Paragrafen innebär att styrelsen i en bostadsrättsförening ges möjlighet att inför en viss föreningsstämma besluta om undantag från begränsningar i fråga om vem som får anlitas som ombud och hur många medlemmar ett ombud får företräda. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Paragrafen har en motsvarande innebörd som 4 §. För en kommentar, se den paragrafen.

7 §

Paragrafen innebär att styrelsen i en bostadsrättsförening ges möjlighet att inför en viss föreningsstämma besluta att medlemmarna ska kunna utöva sin rösträtt genom poströstning. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Paragrafen har en motsvarande innebörd som 3 §. För en kommentar, se den paragrafen.

Ombud och poströstning i kooperativa hyresrättsföreningar

8 §

Paragrafen innebär att styrelsen i en kooperativ hyresrättsförening ges möjlighet att inför en viss föreningsstämma besluta om undantag från begränsningar i fråga om vem som får anlitas som ombud och hur många medlemmar ett ombud får företräda. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Paragrafen har en motsvarande innebörd som 4 §. För en kommentar, se den paragrafen.

9 §

Paragrafen innebär att styrelsen i en kooperativ hyresrättsförening ges möjlighet att inför en viss föreningsstämma besluta att medlemmarna ska kunna utöva sin rösträtt genom poströstning. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Paragrafen har en motsvarande innebörd som 3 §. För en kommentar, se den paragrafen.

Ombud och poströstning i medlemsbanker och sparbanker

10 §

Paragrafen innebär att styrelsen i en medlemsbank ges möjlighet att inför en viss föreningsstämma besluta om undantag från begränsningar i fråga om hur många medlemmar ett ombud får företräda och om att medlemmarna ska kunna utöva sin rösträtt genom poströstning. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Paragrafen har en motsvarande innebörd som 3 § och 4 § andra meningen. För en kommentar, se de paragraferna.

11 §

Paragrafen innebär att styrelsen i en sparbank ges möjlighet att inför en viss sparbanksstämma besluta att huvudmännen ska kunna utöva sin rösträtt genom ombud eller poströstning. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Paragrafen har i fråga om poströstning en motsvarande innebörd som 3 §. För en kommentar, se den paragrafen.

Ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar

12 §

Genom paragrafen görs lagens bestämmelser om ombud och poströstning i ekonomiska föreningar tillämpliga även på ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Av 11 kap. 1 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) följer att bestämmelserna om ombud och poströstning i aktiebolag i 2 och 3 §§ i den förevarande lagen gäller även för försäkringsaktiebolag

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen träder i kraft den 15 april 2020 (*punkt 1*).

Av *punkt 2* framgår att lagen upphör att gälla vid årsskiftet 2020/21.

Övervägandena finns i avsnitt 5.